

УДК 7.072.2:793.31.079(477)
DOI: 10.31866/2616-7646.5.1.2022.261613

**ФЕСТИВАЛЬНО-КОНКУРСНИЙ
РУХ У СФЕРІ
НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО
ТАНЦЮ УКРАЇНИ КРІЗЬ
ПРИЗМУ СУЧАСНОЇ
МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ДУМКИ**

**FESTIVAL AND COMPETITION
MOVEMENT IN THE SPHERE
OF FOLK-STAGE DANCE
IN UKRAINE THROUGH THE
PRISM OF CONTEMPORARY
ART STUDIES THOUGHT**

Підлипський Андрій Ігорович,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-8086-3532>,
pidlip@ukr.net

Andrii Pidlypskyi,

PhD in Art Studies, Associate Professor,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-8086-3532>,
pidlip@ukr.net

Аксьонов Олександр Борисович,

провідний концертмейстер,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1870-524X>,
shousin@i.ua

Oleksandr Aksonov,

Leading Accompanist,
Kyiv National University
of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1870-524X>,
shousin@i.ua

Анотація

Мета дослідження – проаналізувати сучасні тенденції мистецтвознавчого осмислення народно-хореографічного фестивально-конкурсного руху в Україні. **Методологія.** Застосовано методи аналізу й синтезу, порівняння, теоретичного узагальнення. **Наукова новизна.** Виявлено основні аспекти аналізу фестивально-конкурсного руху у сфері народно-сценічної хореографії України в сучасних мистецтвознавчих дослідженнях. **Висновки.** Серед численних наукових праць вітчизняних теоретиків та практиків щодо проблем розвитку української народно-сценічної хореографії, які порушують питання фестивально-конкурсного руху, вагомий масив становлять мистецтвознавчі праці з регіональних особливостей танцювальної культури. Серед таких досліджень переважають наукові розвідки, що стосуються західного регіону України: О. Бігус,

Abstract

The purpose of the research is to analyze the current trends in the art-historical understanding of the folk-choreographic festival and competition movement in Ukraine. **Research methodology.** Methods of analysis and synthesis, comparison, and theoretical generalization are applied. **Scientific novelty.** The main aspects of consideration of the festival and competition movement in the field of folk-stage choreography of Ukraine in modern Art Studies are revealed. **Conclusions.** Among the numerous scientific works of domestic theoreticians and practitioners on the problems of the Ukrainian folk-stage choreography development, which raise the issue of the festival and competition movement, Art Studies works on the regional features of dance culture constitute a significant array. Such studies are dominated by those devoted to the western region of Ukraine (O. Bihus, N. Marusyk (Prykarpattia), A. Tymchula (Za-

Н. Марусик (Прикарпаття), А. Тимчула (Закарпаття), А. Підлипський, Л. Щур (Поділля), В. Гордєєв (Рівненське Полісся) та ін. Дослідники виокремлюють суто хореографічні (спеціалізовані, присвячені лише народно-сценічній хореографії чи декільком різновидам танцювального мистецтва); універсальні (охоплюють декілька видів мистецтва); монографічні (присвячені певній особистості). Всі сходяться на думці, що сучасні фестивалі та конкурси є не лише суто фаховими регуляторами та специфічними популярними типами культурно-дозвілдової діяльності, а й потужними механізмами в процесах культуротворення та націєтворення, формування національної свідомості. Фестивально-конкурсний рух у сфері народної хореографії в Україні в останні роки значно поживався, що, зокрема, пов'язано із запровадженням Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. П. Вірського. Серед перспективних напрямів подальших наукових розробок – виявлення традиційних та інноваційних форм фестивалів та конкурсів у сфері народно-сценічного танцю, порівняння фестивально-конкурсної активності різних регіонів України, з'ясування ролі фестивалів та конкурсів для аматорських та професійних колективів народно-сценічного танцю та ін.

Ключові слова:

український танець; фестивалі та конкурси; народно-сценічна хореографія; мистецтвознавство.

karpattia), A. Pidlypskyi, L. Shchur (Podillia), V. Hordieiev (Rivne Polissia), etc.). Researchers single out purely choreographic (specialized, devoted only to folk and stage choreography or several types of dance art); universal (cover several types of art); monographic (dedicated to a certain personality). Everyone agrees that modern festivals and competitions are not only purely professional regulators and specific popular types of cultural and leisure activities, but also powerful mechanisms in the processes of culture creation and nation-building, the formation of national consciousness. The festival and competition movement in the field of folk choreography in Ukraine has significantly revived in recent years, which, in particular, is associated with the introduction of the All-Ukrainian festival-competition of folk choreography P. Virsky. Among the promising areas of further research are identifying traditional and innovative forms of festivals and competitions in folk-stage dance, comparing the festival and competitive activity of different regions of Ukraine and figuring out the role of festivals and competitions for amateur and professional folk and stage dance groups.

Keywords:

Ukrainian dance; festivals and competitions; folk-stage choreography; art history.

Актуальність теми дослідження. Фестивально-конкурсний рух у сфері хореографічного мистецтва, зокрема, народно-сценічного, в останні роки надзвичайно активізувався, свідченням чого є численні фестивалі та конкурси регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів. Розширюється функціональний діапазон таких заходів, і, окрім суто мистецьких та комунікативних функцій, вони сягають культуротворчого та націєтворчого рівня. Вагомість названих феноменів у мистецькому та соціокультурному просторі свідчить про актуальність різнобічного осмислення фестивально-конкурсного руху у сфері народно-сценічної хореографії, виявлення сучасних підходів до його дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти фестивально-конкурсного руху стають предметом осмислення в наукових працях, присвячених загальним проблемам народно-сценічної хореографії, зокрема у працях І. Гут-

ник (2018), Т. Разуменко (2016) та ін., а також у наукових розвідках О. Бігус (2011), В. Гордєєвої (2020), Н. Марусик (2019), І. Мостової (2019), А. Підлипського (2021), Л. Щур (2021) та ін., що стосуються проблематики досліджень із хореографічної регіоналістики сфери народного танцю.

Важливими є збірники матеріалів науково-практичних конференцій, що оперативно віддзеркалюють актуальні проблеми сучасних фестивалів та конкурсів (Цветкова, 2018, 2019). Помітною подією в культурно-мистецькому житті країни стали науково-практичні конференції, які ініційовані Національною хореографічною спілкою України та присвячені мистецьким процесам у сфері народно-сценічної хореографії та результатам Всеукраїнських фестивалів-конкурсів народної хореографії імені Павла Вірського. Першою стала науково-практична конференція «Стан народної хореографії в Україні та перспективи її розвитку» (2002), на якій було зроблено спроби в загальних рисах підсумувати в історичному розрізі здобутки в галузі народного танцювального мистецтва, проаналізувати проблеми народно-сценічної хореографії в нових історичних умовах, намітити вектори творчого розвитку цього різновиду хореографічного мистецтва, зокрема, активізувати фестивально-конкурсний рух. За підсумками Першого Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені Павла Вірського, що був проведений упродовж 2002–2003 років та став своєрідним каталізатором руху з відродження української народної танцювальної культури, проведено науково-практичну конференцію «Українська хореографічна культура у сучасному державотворчому процесі: стан, проблеми, перспективи» (2003).

Мета дослідження – проаналізувати сучасні тенденції мистецтвознавчого осмислення народно-хореографічного фестивально-конкурсного руху в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасні українські хореографічні колективи та окремі виконавці мають можливість демонструвати свої досягнення на місцевих, регіональних, всеукраїнських, міжнародних, всесвітніх фестивалях та конкурсах.

Фестиваль є масовим, святковим заходом, де демонструються мистецькі досягнення, відбувається інформаційний обмін. Фестивальні виступи, зазвичай, відображають сучасний стан хореографічного мистецтва, дозволяють побачити зміни, вектори творчих пошуків, які можуть розвинути у певні напрями, а можуть не мати продовження. Це більш демократичний захід у порівнянні з конкурсом, який передбачає творче змагання задля встановлення рейтингових позицій, виявлення кращих учасників. І фестивалі, і конкурси сприяють розвитку хореографічного мистецтва, виявленню нових талантів серед виконавців та балетмейстерів, взаємозбагаченню, стимулюють творче зростання.

Переважає більшість авторів зазначають, що найпрестижнішим у сфері народно-сценічної хореографії упродовж останніх 20-и років залишається Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії імені Павла Вірського, що проводиться Національною хореографічною спілкою України. Слід зауважити, що комплексного дослідження, присвяченого названому фестивалю-конкурсу проведено не було. Однак різні аспекти його функціонування дослідники висвітлюють у більшості праць, присвячених особливостям народної хореографічної культури як України в цілому, так і окремих її регіонів.

У контексті дослідження ролі дитячих аматорських колективів народного танцю в розвитку хореографічної культури України XX – початку XXI століт-

тя Т. Луговенко (2012) констатує пожвавлення фестивально-конкурсної діяльності після періоду стагнації та знищення багатьох форумів народного танцю у 1990-х рр.; визнає знаковість Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені П. П. Вірського. Перший фестиваль-конкурс (2002–2003 рр.), на думку дослідниці, «... сколихнувши всю хореографічну культуру країни... стимулював збереження, відновлення, активізацію творчої діяльності багатьох дитячих аматорських колективів народно-сценічного танцю, акцентувавши проблеми галузі – фінансові (відсутність державного фінансування на пошиття костюмів, виготовлення сценічного взуття, створення високоякісних фонограм та ін.) та мистецькі (обмеженість тематики творів; зниження загального рівня вимог до танцювальної культури, виконавської майстерності учасників колективів, відсутність оригінальних творів на основі регіонального фольклору та відхід від народних першоджерел; еkleктика у костюмах, музиці; невідповідність тематики та образного строю танців, костюмів, музики віку виконавців тощо)» (Луговенко, 2012, с. 10). На подолання зазначених проблем була спрямована подальша діяльність учасників фестивалю.

На Всеукраїнській конференції «Тенденції розвитку народного та сучасного хореографічного мистецтва України», організованій Національною хореографічною спілкою України, відомий педагог-хореограф Л. Цветкова (2018), здійснюючи ретроспективний огляд фестивально-конкурсного руху та його впливу на розвиток народно-сценічного хореографічного мистецтва, зазначила: «Якщо в середині 90-х рр. XX ст. на тлі активізації інтересу до сучасних напрямів хореографії виявились кризові явища у сфері народної, то на початку XXI століття положення стабілізувалось, і на сьогодні ми бачимо значні зрушення в цій галузі» (с. 5).

Аналізуючи численні фестивалі-конкурси, переважна більшість яких комерційна, Л. Цветкова в іншій публікації розкрила роль такого заходу, як діагностичного – здатного виявити рівень хореографічної навченості учасників та професіоналізму (педагогічного, балетмейстерського, організаційно-управлінського) керівника колективу. Л. Цветкова (2019) констатує, «... що у значній кількості художніх керівників і, як наслідок, у представлених композиціях відсутнє розуміння мети і завдань початкової хореографічної освіти» (с. 9-10).

І. Гутник (2018), відомий педагог, балетмейстер та дослідник, також піддає критиці комерційні фестивалі-конкурси, де відбувається нівелювання особливостей українських народних танців, відверте зниження рівня балетмейстерських робіт у галузі українського народно-сценічного танцю. Вона визнає важливу роль танцювальних фестивалів-конкурсів у збереженні та популяризації українських народних хореографічних традицій, але висуває зауваження щодо їхньої організації, коли комерційні цілі переважають над художніми, зокрема, щодо балетмейстерського рівня постановок та рівня хореографічної підготовки учасників колективів.

Дослідниця Т. Разуменко (2016) висвітлює систему міжнародних фестивалів у світі, зокрема танцювальних; вивчає діяльність Європейської та Світової Асоціацій фольклорних фестивалів танцю; називає низку фолк-фестивалів, що проводяться в Україні, однак не виявляє їхню специфіку.

Більш детально фестивально-конкурсний рух розглянуто у дослідженнях регіональних особливостей розвитку народної хореографічної культури. Приділяючи увагу становленню та тенденціям розвитку народно-сценічної хореографії

Прикарпатського регіону, О. Бігус (2011) звертається до фестивалів, що проводяться на Івано-Франківщині, зокрема, Міжнародного Гуцульського фестивалю, хореографічних фестивалів «Бойківська ватра» і «Родослав», дитячого фестивалю хореографічного мистецтва «Барвінок», конкурсу дитячого хореографічного мистецтва «Травневий дощ» та ін.

Дослідниця Н. Марусик (2019) у дисертації «Гуцульська хореографія як складова національних мистецько-культурних процесів кінця XIX – XXI століть» розглядає хореографічне мистецтво Гуцульщини в автентичних та реконструктивних формах регіонального конкурсно-фестивального руху. Вона звертається до таких мистецьких проєктів, де присутній народно-сценічний танець, як-от: Галицькі бали, обласне дитяче хореографічне свято «Барвінок» на Івано-Франківщині, Гуцульські фестивалі, Ярмарки-фестивалі бринзи та Міжнародний фестиваль Rock&World музики «Європа-Центр» (м. Рахів), Міжнародний фестиваль дитячого естрадного мистецтва «Зорепад» (м. Коломия), Міжнародний фольклорно-етнографічний фестиваль «Коломийка» (с. Ковалівка Коломийського району), Міжнародний етнографічно-фольклорний фестиваль «Родослав» (м. Івано-Франківськ), Фольклорний музейно-туристичний фестиваль «Галицька брама» (с. Кринос Галицького району), «Лудине-фест» (м. Косів), фольклорно-етнографічний купальський фестиваль «Цвіт папороті» (с. Топорівці Городенківського району), Всеукраїнський фольклорний фестиваль «Писанка» (Коломия), обласний відкритий фестиваль аматорського мистецтва «Покутські джерела» (Тлумач, Коломия, Тисмениця), Фестиваль фольклору та ремесел «Етноплай» (м. Надвірна), фестиваль горянської та туристичної культури «Черемош-фест» (м. Криворівня), обласний відкритий фестиваль «Полонинське літо» (присілок Запідок, с. Верхній Ясенів, Верховинський р-н), Регіональний фестиваль-конкурс Гуцульського танцю ім. Я. Чуперчука – В. Шинкарука (с. Криворівня Верховинського району) (Марусик, 2019, с. 11).

Авторка звертає увагу на різноманітність фестивалів та конкурсів, які можна диференціювати за рівнем, періодичністю проведення, спрямованістю, структурою та ін. Наголошує, що конкурсно-фестивальний рух стрімко розвивається, виконує важливі соціокультурні функції. «Унікальну за значимістю нішу в цьому процесі посідають фольклорні, етнографічні, етнічні фестивалі, свята, фестини, фестивалі регіональної культури. Створюючи обширну різнопланову мобільну систему мистецько-культурних подій, вони перетворились на потужний фактор суспільного життя від найвужчого регіонального до міжнародного масштабу», – зазначає Н. Марусик (2019, с. 11). Прикарпатський регіон багатий на такі акції, адже тут проживають представники різних етнічних субкультур, передусім, на Бойківщині, Лемківщині, Опіллі, Покутті, які всупереч політичним обставинам тривалих періодів іноземного панування та в умовах наступу глобалізаційних процесів сучасності зберегли свою самобутність, характерні відмінності культури та побуту.

У контексті дослідження народного хореографічного мистецтва українців Закарпаття другої половини XX – початку XXI ст. А. Тимчула (2021) проаналізував обласний фестиваль лемківського народного мистецтва «Лемківська ватра», етнічний фестиваль «Всесвітні бойківські фестини», обласний фестиваль коломиїок «Дзвінки перлини Верховини», фестиваль хореографічного мистецтва ім. Й. Волощука (Рахівський район) та ін., які традиційно репрезентують хореографічну культуру етнографічних груп українців регіону (бойки, лемки, гуцули) (с. 138-140).

Досліджуючи народну хореографічну культуру Західного Поділля крізь призму трансформацій та збереження танцювальної традиції, Л. Щур (2021) розглядає традиційний танець у контексті регіонального фестивального руху, зосереджується на таких заходах, як-от: фестиваль автентичного танцю «Полька Тернопільська» (м. Тернопіль); фестиваль народного танцю «Червона калина» (м. Тернопіль), всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» (урочище Бичова Монастириського району), всеукраїнський фольклорно-мистецький фестиваль «В Борщівському краї цвітуть вишиванки» (м. Борщів) та ін. (с. 10). Авторка відстоює важливість організації та проведення обласних місцевих свят і фольклорно-мистецьких фестивалів як вагомих факторів національного відродження та формування національної ідентичності.

У дисертації «Народно-сценічна хореографічна культура Тернопільщини середини ХХ – початку ХХІ століття» А. Підлипський (2021) також не оминув фестивально-конкурсний рух у сфері народно-сценічного танцю в Тернопільській області, звернувшись до низки фестивалів та конкурсів, зокрема «Тернопільська танцювальна весна» та «Червона калина» в Тернополі, «Надія» в Тербовлі, «Танцювальний калейдоскоп» в Бучачі, «Борщівська танцювальна весна» в Борщеві та ін. У дослідженні наголошено, що такі заходи не лише популяризують національне хореографічне мистецтво, відіграють художньо-виховну та комунікаційну роль в суспільстві, а й сприяють формуванню національного світогляду, регіональній та національній ідентифікації (с. 105).

В. Гордєєв (2020), досліджуючи регіональні особливості лексики українського народного танцю Полісся, приділяє увагу хореографічним фестивалям та конкурсам, розглядає їх як особливий тип культурно-дозвіллевих практик, називає їх мобільними, періодично діючими (динамічними) (с. 151). Автор вважає, що етнофестивалі, фестивалі-конкурси хореографічного мистецтва та народної творчості належать до нових форм сучасного фольклоризму (с. 171). Хоча, на нашу думку, фестивалі навряд чи є формою фольклоризму, адже ті народні танці, які демонструються під час проведення таких заходів, фактично є народно-сценічними (оскільки народні танці, що виконуються для глядачів на будь-яких фестивалях, зазнали обробки різного рівня або є авторськими творами) і являють собою приклади освоєння та використання фольклору у новій соціокультурній реальності.

«Головна прикмета хореографічних фестивалів на Рівненщині – повернення їхнього хореографічного змісту до духовно-етнічної тематики, а також велика кількість прем'єрних показів, відкриття молодих талантів, хореографічних колективів», – зазначає В. Гордєєв (2020, с. 165). Колективи на таких фестивалях демонструють народне хореографічне мистецтво свого регіону. Серед позитивних зрушень дослідник називає структурно-жанрові та образно-тематичні процеси оновлення, зростання мистецької вартості фестивалів, рівня їхньої організації. Водночас констатує низку проблем, зокрема, нечіткість критеріїв відбору творів для виконання, сумнівну якість їхньої композиційної структури, доцільність поєднання традиційних та новітніх балетмейстерських рішень в одній конкурсній програмі, часто навіть в одній номінації та ін.

У дисертації О. Помпи (2013) «Народний танець: генезис та сучасні форми побутування (на матеріалах Житомирщини)» не приділено спеціальної уваги фес-

тивально-конкурсному руху, лише згадуються окремі заходи в контексті розгляду діяльності аматорських колективів народно-сценічного танцю регіону.

Досліджуючи художньо-мистецькі аспекти ідентифікації народних танців Слобожанщини в контексті соціокультурного розвитку регіону, І. Мостова (2019) визнає значущість «стихийно-емпіричного пізнання» для виявлення традиційних особливостей народних танців названого регіону, яке може здійснюватися під час етнографічних фестивалів, де демонструються хореографічні зразки з мінімальним ступенем обробки у виконанні етнофольклорних гуртів, зокрема, акцентовано на важливій функції фестивалів – етнохореологічній, адже в етнохореології одним із провідних методів є польові дослідження. І. Мостова (2019) польовими дослідженнями вважає, зокрема, «аналіз діяльності фольклорних та етнографічних колективів в умовах етнофестивалів» (с. 62). І таку позицію можна зрозуміти, адже в сучасних умовах цивілізаційної експансії, зникнення з активного вжитку в природному середовищі багатьох танцювальних зразків шлях реконструкції танців за фольклорно-етнографічними записами з подальшою демонстрацією під час фестивалів видається одним зі продуктивних в аспекті дослідження певних ознак автентичної хореографічної культури. На сторінках дисертації І. Мостова згадує конкурси, етнографічні та фольклорні фестивалі «Печенізьке поле», «Вертеп-фест», «Крокове коло», які проходять у регіоні, однак не проводить детальний аналіз цих заходів, навіть крізь призму власного дослідження.

Усвідомлюючи важливість фестивалів та конкурсів народно-сценічного танцю різного рівня, слід наголосити на вагомості міжнародних заходів, адже вони є одним із дієвих шляхів інтеграції України у світовий культурний простір. Цьому аспекту необхідно приділити окрему увагу.

Наукова новизна. Виявлено основні аспекти аналізу фестивально-конкурсного руху сфери народно-сценічної хореографії України в сучасних мистецтвознавчих дослідженнях.

Висновки. Серед численних наукових праць вітчизняних теоретиків та практиків щодо проблем розвитку української народно-сценічної хореографії, які порушують питання фестивально-конкурсного руху, вагомий масив становлять мистецтвознавчі праці з регіональних особливостей танцювальної культури. Серед таких досліджень переважають наукові розвідки, що стосуються західного регіону України: О. Вігус, Н. Марусик (Прикарпаття), А. Тимчула (Закарпаття), А. Підлипський, Л. Щур (Поділля), В. Гордєєв (Рівненське Полісся) та ін. Дослідники виокремлюють суто хореографічні (спеціалізовані, присвячені лише народно-сценічній хореографії чи декільком різновидам танцювального мистецтва); універсальні (охоплюють декілька видів мистецтва); монографічні (присвячені певній особистості). Всі сходяться на думці, що сучасні фестивалі та конкурси є не лише суто фаховими регуляторами та специфічними популярними типами культурно-дозвілєвої діяльності, а й потужними механізмами в процесах культуротворення та націєтворення, формування національної свідомості. Фестивально-конкурсний рух у сфері народної хореографії в Україні в останні роки значно поживавився, що, зокрема, пов'язано із запровадженням Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. П. Вірського. Серед перспективних напрямів подальших наукових розробок – виявлення традиційних та інноваційних форм фестивалів та конкурсів у сфері народно-сценічного танцю, порівняння

фестивально-конкурсної активності різних регіонів України, з'ясування ролі фестивалів та конкурсів для аматорських та професійних колективів народно-сценічного танцю та ін.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бігус, О. О. (2011). *Народно-сценічна хореографія Прикарпатського регіону: становлення та тенденції розвитку* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Гордєєв, В. А. (2020). *Український народний танець на Поліссі: регіональні особливості лексики* [Дисертація кандидата мистецтвознавства, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника].
- Гутник, І. (2018). Основні тенденції у творчості молодих балетмейстерів-постановників українського народно-сценічного танцю. *Мистецтвознавчі записки*, 33, 201-208.
- Кокуленко, Б. Г. (2010). *Фольклорні традиції в народно-сценічному танцювальному мистецтві Кіровоградщини* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Луговенко, Т. Г. (2012). *Дитячі аматорські колективи народного танцю в контексті розвитку хореографічної культури України ХХ – початку ХХІ століття* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Марусик, Н. І. (2019). *Гуцульська хореографія як складова національних мистецько-культурних процесів кінця ХІХ – ХХІ століть* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника].
- Мостова, І. С. (2019). *Художньо-мистецькі аспекти ідентифікації народних танців Слобожанщини в контексті соціокультурного розвитку регіону* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Харківська державна академія культури].
- Підлипський, А. І. (2021). *Народно-сценічна хореографічна культура Тернопільщини середини ХХ – початку ХХІ століття* [Дисертація кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Помпа, О. Д. (2013). *Народний танець: генезис та сучасні форми побутування (на матеріалах Житомирщини)* [Дисертація кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Разуменко, Т. О. (2016). Роль танцювальних традицій у патріотичному вихованні молоді на прикладі України та КНР. *Педагогіка та психологія*, 54, 107-118. <http://doi.org/10.5281/zenodo.192655>
- Тимчула, А. (2021). *Народне хореографічне мистецтво українців Закарпаття другої половини ХХ – початку ХХІ століття* [Дисертація кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Цветкова, Л. (2018). Українська хореографія в сучасному соціокультурному просторі. В *Тенденції розвитку народного та сучасного хореографічного мистецтва України*, Матеріали Всеукраїнської конференції, 25 лютого 2018 р., м. Київ (с. 3-10). Національна хореографічна спілка України.
- Цветкова, Л. (2019). Хореографія у дискурсі трансформації культурних цінностей. В *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва*, Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13 квітня 2019 р., м. Київ (с. 8-10). Видавничий центр КНУКіМ.

Щур, Л. Б. (2021). *Народна хореографічна культура Західного Поділля: трансформація та збереження танцювальної традиції* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника].

REFERENCES

- Bihus, O. (2011). *Narodno-stsenichna khoreohrafiia Prykarpatskoho rehionu: stanovlennia ta tendentsii rozvytku* [Folk-stage choreography of the Carpathian region: formation and tendencies of development] [Abstract of PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Hordiev, V. (2020). *Ukrainskyi narodnyi tanets na Polissi: rehionalni osoblyvosti leksyky* [Ukrainian folk dance in Polissya: regional features of vocabulary] [PhD Dissertation, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University] [in Ukrainian].
- Gutnyk, I. (2018). *Osnovni tendentsii u tvorchosti molodykh baletmeisteriv-postanovnykiv ukrainskoho narodno-stsenichnogo tantsiu* [The main trends in the work of young ballet masters of Ukrainian folk and stage dance]. *Mystetstvoznavchi zapysky* [Notes on Art Criticism], 33, 201-208 [in Ukrainian].
- Kokulenko, B. (2010). *Folklorni tradytsii v narodno-stsenichnomu tantsiuvalnomu mystetstvi Kirovohradshchyny* [Folklore traditions in folk-stage dance art of Kirovograd region] [Abstract of PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Luhovenko, T. (2012). *Dytiachi amatorski kolektyvy narodnogo tantsiu v konteksti rozvytku khoreorafichnoi kultury Ukrainy XX – pochatku XXI stolittia* [Children's amateur folk dance groups in the context of the development of choreographic culture of Ukraine in the XX – early XXI century] [Abstract of PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Marusyk, N. (2019). *Hutsulska khoreohrafiia yak skladova natsionalnykh mystetsko-kulturnykh protsesiv kintsia XIX – XXI stolit* [Hutsul choreography as a component of national artistic and cultural processes of the end of XIX – XXI centuries] [Abstract of PhD Dissertation, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University] [in Ukrainian].
- Mostova, I. (2019). *Khudozhno-mystetski aspekty identyfikatsii narodnykh tantsiv Slobozhanshchyny v konteksti sotsiokulturnoho rozvytku rehionu* [Artistic and artistic aspects of the identification of folk dances of Slobozhanshchyna in the context of socio-cultural development of the region] [Abstract of PhD Dissertation, Kharkiv State Academy of Culture] [in Ukrainian].
- Pidlypskyi, A. (2021). *Narodno-stsenichna khoreorafichna kultura Ternopilshchyny seredyny XX – pochatku XXI stolittia* [Folk and stage choreographic culture of Ternopil region in the middle of the XX – beginning of the XXI century] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Pompa, O. (2013). *Narodnyi tanets: henezys ta suchasni formy pobutuvannia (na materialakh Zhytomyrshchyny)* [Folk dance: genesis and modern forms of life (on the materials of Zhytomyr region)] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Razumenko, T. (2016). Rol tantsiuvalnykh tradytsii u patriotychnomu vykhovanni molodi na prykladi Ukrainy ta KNR [The role of dancing traditions in patriotic education of youth on the example of Ukraine and the People's Republic of China]. *Pedahohika ta psykhohiia* [Pedagogy and Psychology], 54, 107-118. <http://doi.org/10.5281/zenodo.192655> [in Ukrainian].
- Shchur, L. (2021). *Narodna khoreorafichna kultura Zakhidnogo Podillia: transformatsiia ta zberezhenia tantsiuvalnoi tradytsii* [Folk choreographic culture of Western Podillya: transformation and preservation of dance tradition] [Abstract of PhD Dissertation, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University] [in Ukrainian].

- Tsvietkova, L. (2018). *Ukrainska khoreohrafiia v suchasnomu sotsiokulturnomu prostori* [Ukrainian choreography in the modern socio-cultural space]. In *Tendentsii rozvytku narodnoho ta suchasnoho khoreorafichnoho mystetstva Ukrainy* [Trends in the Development of Folk and Contemporary Choreographic Art of Ukraine], Proceedings of the All-Ukrainian Conference, February 25, 2018, Kyiv (pp. 3-10). National Choreographic Union of Ukraine [in Ukrainian].
- Tsvietkova, L. (2019). *Khoreohrafiia u dyskursi transformatsii kulturnykh tsinnosti* [Choreography in the discourse of transformation of cultural values]. In *Vzaiemodiia amatorskoho ta profesiinoho khoreorafichnoho mystetstva* [Interaction of amateur and professional choreographic art], Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, April 13, 2019, Kyiv (pp. 8-10). KNUKiM Publishing [in Ukrainian].
- Tymchula, A. (2021). *Narodne khoreorafichne mystetstvo ukraintsiv Zakarpattia druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia* [Folk choreographic art of Ukrainians of Transcarpathia in the second half of the XX – beginning of the XXI century] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].